

Denne ordlisten fra fagområdet hørsel har 129 oppslagsord. Den er blitt til i denne formen fordi det har vært et behov for å oversette sentrale ord og uttrykk som brukes på hørselsfeltet til flere språk. I prosjektet *Fremmedspråklige og Se mitt språk* har Skådalen kompetansesenter i samarbeid med Norges Døveforbund laget denne ordlisten med utgangspunkt i Nedre Gausens ordliste "Ord og uttrykk fra hørselsfeltet" fra 2005, og oversatt den til arabisk, engelsk og urdu. Prosjektet har vært finansiert av Extra-midler fra Helse og Rehabilitering.

Ordlisten er oversatt for å hjelpe foreldre som ikke har norsk som sitt førstespråk. Den kan leses som en kort innføring i fagfeltet og den kan distribueres til morsmålstolker.

Alle de fire ordlistene er sortert alfabetisk på de norske ordene, slik at de kan sammenlignes og utfylle hverandre. Alle norske ord er blå slik at de skal være lettere å se. Ord som er forklart i listen og som brukes i forklaringen av andre uttrykk er understreket.

Januar 2007

Ord/uttrykk	Forklaring
149 Teksttelefon- tjenesten	Ring 149 for å komme i kontakt med Telenors tekstformidlingstjeneste. Sentralen er betjent av nøytrale personer som har taushetsplikt. De formidler skrift og tale mellom en hørselshemmet på <u>teksttelefon</u> og en hørende på vanlig telefon. Tjenesten er åpen hele døgnet. Tjenesten kan også nås via tekstmeldinger (sms) fra mobiltelefon til telefonnummer 2080. Begynn meldingen med å skrive 149 slik at den sendes videre til Teksttefontjenesten. Se også <u>mobiltelefon</u> og <u>internett</u> .
1412 Nødtelefonen	Telefonnummer man ringer fra en <u>teksttelefon</u> for å komme i kontakt med Telenors teksttefontjeneste når man vil melde brann, kontakte politi eller ringe etter ambulanse. Det er et nødnummer. Sentralen har mulighet for å lokalisere den som ringer.
Akustikk	Vi kaller lydforholdene i et lokale for akustikk. God akustikk er viktig i lokaler hvor hørselshemmede skal ha undervisning, og akustikken må derfor ofte reguleres.
Ansvarsgruppe	Når et barn har behov for spesialpedagogiske tiltak, kan det etableres en gruppe av fagpersoner og foreldre som møtes jevnlig for å drøfte viktige spørsmål vedrørende barnet.
Artikulasjonstrening	Trening/øvelse av taleorganenes arbeid for å forme lyd for å oppnå tydeligere/bedre forståelig uttale. Ordet brukes ofte synonymt med tale trening.
Audiograf	Audiografen arbeider med utredning av hørsel ved hjelp av hørselsmålinger og tilpasning av hjelpemidler. Audiografer arbeider i hovedsak ved <u>hørselssentraler</u> .
Audiogram	Audiogram er en grafisk fremstilling av en persons hørselstap i et standardisert diagram. Nødvendig informasjon for tilpassing av høreapparat. Se også <u>hørselskurve</u> , <u>hørselsmåling</u> og <u>talebanean</u>
Audiologi	Læren om hørselen (ørets anatomi, fysiologi, fysikk og hørselsskader, og de sosiale og medisinske problemer som disse medfører).
Audiometer	Apparat for måling av hørselen.
Audiometri	Se <u>hørselsmåling</u>
Audioingeniør	Fagperson som arbeider med hørselsteknisk tilrettelegging, f.eks. kontroll av audiometriutstyr, kontroll av høreapparater, utvikling og formidling av tekniske hjelpemidler og lydforhold i klasserom mm. Se <u>akustikk</u> .
Audiopedagog	Fagperson som har utdanning i spesialpedagogikk innen feltet hørselshemming. Audiopedagoger arbeider som lærere eller rådgivere i skoleverket, i barnehager, på hjelpemiddelsentraler, på hørselssentraler, på sykehus og på statlige kompetansesentre.
Audiopedagog- tjenesten	På oppdrag fra kommune/fylkeskommune gir audiopedagogtjenesten veiledning til hørselshemmede og nettverkene rundt hørselshemmede. Organiseringen kan variere fra fylke til fylke. Tjenesten kan være en del av de statlige <u>kompetansesentrene</u> for hørselshemmede eller det kan være en egen tjeneste i fylket.
Auditory-Verbal International	Organisasjon med hovedmål å fremme lytte- og tale trening for hørselshemmede barn. www.auditory-verbal.org
Auditory-Verbal training	AVT er en metodisk tilnærming der pedagogen veileder og støtter foreldrene slik at de kan hjelpe barnet sitt å bruke hørselen som den primære sansen for å utvikle talespråk.
Bilateralt hørselstap	Hørselstap på begge ører.
Bildetelefon	En bildetelefon er en telefon med TV-skjerm. Med en bildetelefon kan man både snakke med hverandre og se hverandre, noe som gjør det mulig å kommunisere på <u>tegnspråk</u> .

Blinklampe	Et teknisk hjelpemiddel der hørselshemmede varsles med lys istedenfor lyd fra ringeklokker, dørklokker mm. Se også <u>vibrator</u> og <u>NAV hjelpe-middelsentral</u> .
Brukermedvirkning	Med brukermedvirkning menes den innflytelse foreldre og de som mottar tjenester har i forhold til beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbudene. <u>Kompetansesentene</u> har enten brukerråd eller samarbeidsforum. Se <u>brukerråd</u> og <u>FAU</u> .
Brukerråd	Alle kompetansesentrene for hørsel har brukerråd som består av representanter fra de ulike brukergruppene ved senteret, samt brukernes interesseorganisasjoner. Brukerrådet skal med utgangspunkt i brukernes interesser sørge for å gi ledelsen nødvendige råd i forhold til daglig drift og utvikling av senterets tilbud (se <u>brukermedvirkning</u>).
CI	Se <u>Cochleaimplantat</u>
Cochleaimplantat	Et elektronisk apparat som gir mulighet for hørselsinntrykk for døvfødte, førspråklige døve og døvblitte barn, unge og voksne. Omtales som et avansert høreapparat. Mottakeren opereres inn bak øret med elektroder som plasseres i det indre øret, sneglehuset (cochlea). Den ytre delen av apparatet består av en mikrofon og en sender. Elektrodene er plassert i det indre øret for å skape kontakt med de delene av hørselsnerven som ikke er skadet. CI gir ofte gode resultater med hensyn til oppfattelse av tale.
Cochleaklubben	Interesseorganisasjon for foreldre til barn med cochleaimplantat. www.cochleaklubben.no
Cochletten	Cochletten er et privat senter for talespråkstimulering. Det ligger i Oslo.
Decibel	Måleenhet for lydstyrke, forkortes vanligvis til dB.
Deltidsopphold	Elever som har opplæring i sin bostedsskole kan søke om deltidsoffhold ved kompetansesentrene for hørsel. Deltidsoffholdet skal planlegges og gjennomføres ut fra elevenes behov for opplæring i tegnspråk. Omfanget varierer fra 1-5 uker i løpet av et skoleår. Deltidsoffhold kan organiseres samtidig med foreldrenes deltakelse på tegnspråkopplæringen " <u>Se mitt språk</u> ", se også <u>kompetansesenter</u> .
Døv	Audiologisk sett er en person döv når han/hun har et så stort hørselstap at det hindrer både oppfattelse av tale via hørselen og kontroll av egen stemme, selv ved hjelp av høreapparat og/eller annet hørselsteknisk utstyr.
Døvblinde	Med døvblindhet menes en person som har så stor grad av kombinert syns- og hørselsnedsettelse at det gir betydelige vanskeligheter i dagliglivet. Døvblindfødte har et kombinert sansetap som er medfødt eller det har oppstått før talespråket var etablert. Døvblindblitte har et kombinert sansetap som er oppstått etter at talespråket er etablert. Se Døvblinde under "Fagområder" på hjemmesiden til <u>Statped</u> : www.statped.no
Døvblitt	Person som er blitt <u>døv</u> etter at talespråket er utviklet.
Døveforening	En døveforening er en lokal avdeling under <u>Norges Døveforbund</u> . Flere døveforeninger har foreldreutvalg. www.deafnet.no
Døvekirken	Døvekirken/døves menigheter er en del av Den norske kirke. Det er døvekirker i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Se www.dovekirken.no
Døvekultur	Det finnes ingen entydig definisjon av 'døvekultur'. I likhet med andre kulturer karakteriseres døvekultur av mangfold. Det viktigste særpreget for døvekulturen er deres felles språk, tegnspråk. Møteplassene er døveforeninger, døveidrett og faste arrangementer som døves kulturdager, nasjonale og nordiske barne- og ungdomsleire og kulturfestivaler. Nettsider for mer informasjon: www.deafnet.no , www.visualis.no , www.wfdeaf.org , www.eudnet.org , www.deaflympics.com , www.hlf.no , www.teatermanu.no , www.dovekirken.no , http://museumsnett.no/NDM/

Døveskole	Se Skole for hørselshemmede .
Døves media	Døves Media er en stiftelse med formål å produsere og låne ut videogram på tegnspråk for døve. Døves media produserer ukentlige program på NRK som vanligvis sendes mandag ettermiddag.
Døvstum	En gammeldags betegnelse for 'døv', som ikke brukes i dag.
Elevkurs	Elevkurs er et sosialpedagogisk tilbud til tunghørte elever i grunnskolen som ønsker å møte andre barn og ungdom i samme situasjon. Tilbudet gis av kompetansesentrene for hørselshemmede.
Enkeltvedtak	Et enkeltvedtak er et juridisk vedtak som gjelder rettigheter og plikter til en eller flere personer (Forvaltningsloven). For hørselshemmede som har behov for tilrettelagt undervisning, kan det på bakgrunn av sakkyndig vurdering fattes enkeltvedtak om spesialundervisning og skoleplassering.
Ensidig hørselstap	Ensidig hørselstap er når personen har normal hørsel på det ene øret, og nedsatt hørsel på det andre. Vi bruker også betegnelsen monoauralt hørselstap.
FAU	Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) er et organ for brukermedvirkning ved alle landets grunnskoler.
FM-anlegg	Samtaleforsterker. Den vanligste bruken er at lærer har mikrofon og at eleven har mottakeren koplet til sitt høreapparat med en mini(tele)slynge, eller at mottakeren settes direkte på høreapparatet (Mikrolink). Hensikten med utstyret er å overføre lærerens stemme klartest mulig med et minimum av støy til den hørselshemmede eleven. Liknende utstyr kan være "trådløs mikrofon", se også teleslynge .
Folketrygdloven §5-10	Gjennom denne loven gis det mulighet for å søke stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling for språk- og taledefekter hos logoped og audiopedagog. Et vilkår for rett til stønaden er at det foreligger henvisning fra lege.
Forsterkertelefon	En telefon der styrken på lyden ut i fra telefonrøret kan økes ut over det som er vanlig. I tillegg kan telefonrøret ha innlagt en mini(tele)slynge slik at en høreapparatbruker lettere kan overføre lyden til høreapparatet (bryterstilling "T").
Frekvens	Tonehøyde. I akustikken angir frekvensen antallet lydsvingninger per sekund. Måleenheten er hertz (Hz).
Fylkesaudiopedagog	Se audiopedagogtjenesten .
Førspråklig	Når førspråklig brukes i forbindelse med hørselstap, handler det om et tap som oppstår før barnet har utviklet et talespråk som førstespråk. Vanligvis regnes barn som førspråklige i tiden før to- til treårsalderen.
Grunnstønad	Økonomisk støtte fra Folketrygden for faste ekstrautgifter, for eksempel i forbindelse med drift av tekniske hjelpemidler. Månedlige utgifter må tilsvare minst grunnstønad sats 1, som er bestemt av Arbeids- og velferdsdirektoratet (tidligere Rikstrygdeverket). Søknad med dokumentasjon av månedlige utgifter sendes til NAV Lokalt trygd (tidligere trygdekontoret) i kommunen der de bor.
Habilitering	Målrettet arbeid for å bygge opp og støtte fysiske, psykologiske og sosiale funksjoner hos barn og unge med funksjonshemninger. Habilitering av barn og unge er en avgrenset del av det totale rehabiliteringstilbudet .
Helsestasjon	De kommunale helsestasjonene har som mål å sikre at barn vokser opp med best mulig helsetilstand både fysisk og psykisk. De er gitt en rekke anbefalinger av Sosial- og helsedepartementet vedrørende tidlig identifisering av hørselstap. De kan henvise deg videre til spesialist/ høresentral ved mistanke om nedsatt hørsel. Se skolehelsetjenesten .
Herz	Måleenhet for lyse og mørke toner (frekvens).
Hjelpemiddel-sentralen	Se NAV hjelpemiddelsentral .

Hjelpestønad	Økonomisk støtte fra Folketrygden for det ekstra arbeidet det medfører å ha et hørselshemmet barn. Søknad sendes til NAV Lokalt trygd (tidligere trygdekontoret) i hjemmekommunen.
Hørselshemmedes Landsforbund HLF	Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) er en interesseorganisasjon. HLF organiserer både hørselshemmede, tinnitusrammede, Menière-rammede og sterkt tunghørt-/døvblitte. Organisasjonen har lokallag og fylkeslag i tillegg til flere utvalg for eksempel for foreldre med hørselshemmede barn. HLF utgir bladet <i>Din hørsel</i> . www.hlf.no
Høreapparat	Et elektronisk hjelpemiddel som forsterker lyden for de med delvis tap av hørselsevnen. Høreapparatet kan være utformet på flere måter, se under " <u>Ørehenger</u> ". Se også <u>Cochleaimplantat</u> .
Høresentral	Se <u>Hørselssentral</u> .
Hørselshemmede	En fellesbetegnelse på <u>tunghørte</u> og <u>døve</u> .
Hørselsklasse	Kommunalt eller interkommunalt skoletilbud som er særlig tilrettelagt for hørselshemmede elever. Undervisningen gis vanligvis i små klasser.
Hørselskurve	Hørselskurve er en grafisk fremstilling av resultatet av <u>hørselsmålingen</u> . Kurven tegnes inn et <u>audiogram</u> .
Hørselsmåling	En hørselsprøve hvor man bruker et audiometer der man sender rene toner inn i hodetelefoner (<u>rentoneaudiometri</u>). Den hørselshemmede gir respons ved oppfattelse av lyd. Dette tegnes så inn i et audiogram. Målebetegnelsene her er <u>decibel</u> og <u>Herz</u> (frekvens).
Hørselsscreening	Neonatal hørselsscreening er en undersøkelse av hørselen hos nyfødte. Se <u>otoakustiske emisjoner</u> .
Hørselssentralen	Hørselssentralen er en del av øre-nese-halsavdelingen på sykehuset. På noen sykehus heter det høresentral. På hørselssentralen foretas det hørselsmåling og tilpassing av høreapparat. Dersom man har problemer med hørselen kan man be en lege om å bli henvist til hørselssentralen for å få undersøkt hørselen nærmere.
Håndalfabet	En måte å framstille bokstavene i alfabetet ved hjelp av ulike håndstillinger med én eller begge hender. Det finnes mange ulike alfabeter og noen av bokstavene har forskjellige varianter. Håndalfabetet brukes i tegnspråk bl.a. til å stave navn og ord.
Håndbokstavering	Bruk av håndalfabet.
Individuell opplæringsplan IOP	Plan for opplæring av en enkelt elev. Det skal utarbeides en IOP for alle som har spesialundervisning. Planen skal vise mål, innhold og gjennomføring. Det skal gis en rapport med vurdering av utviklingen to ganger i året. Rettigheten er regulert i opplæringsloven.
Individuell plan IP	Personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester fra det offentlige hjelpeapparat er gitt en rett til å få utarbeidet en individuell plan. Rettigheter er regulert i helselovgivningen.
Inkludering	Et begrep brukt som en videreføring av <u>integreringsbegrepet</u> . Ved inkludering vektlegges barnets/ungdommens faktiske deltagelse i gruppen.
Integrering	Har i skolesammenheng ofte blitt brukt som en betegnelse på at barn og ungdom med funksjonshemminger får sin opplæring i vanlig barnehage/skole.
Internett	Som alle andre, har hørselshemmede stor nytte av å bruke skriftlige kommunikasjonsmuligheter på internett, f.eks. e-post og forskjellige chatte-program (MSN, Skype etc).
Kombinert hørselstap	Skyldes hørselsnedsettelsen både et <u>mekanisk</u> og en <u>nevrogen</u> skade, kalles det et kombinert hørselstap.

Kombinerte sansetap	Brukes for å beskrive tilfeller hvor personer har varierende grad av både synsnedsettelse og hørselstap. Se Usher syndrom og døvblinde .
Kompetansesenter	De spesialpedagogiske kompetansesentrene utgjør enhetene i Statlig spesialpedagogisk støttesystem (Statped). Hørsel er et av de sentrale fagområdene som dekkes av seks kompetansesentre: Møller kompetansesenter i Trondheim Nedre Gausen kompetansesenter i Holmestrand Skådalen kompetansesenter i Oslo Statped Vest i Bergen AKS (Andebu kompetanse- og skolesenter) i Andebu Briskeby kompetansesenter i Lier Sentrene driver skole for hørselshemmede og oppfølging av elever som går i sine lokale skoler på hjemstedet. Hjemmesidene til alle kompetansesentrene finnes under "Fagområder" og "Hørsel" på www.statped.no .
Konsultativ avdeling	Utadrettet virksomhet ved kompetansesentrene med rådgivere og psykologer som veileder familier og barnehager/skoler med hørselshemmede barn. Noen kompetansesentre kaller dette Utadrettet avdeling eller Rådgivningsavdeling. Se også Audiopedagogtjenesten .
Kunnskapsløftet K06	Kunnskapsløftet er navnet på reformen som ble innført i norsk grunnskolen og videregående opplæring i august 2006. Med reformen ble det innført en rekke endringer i skolens innhold, struktur og organisering fra første trinn i grunnskolen til siste trinn i videregående opplæring. Læreplaner for døve videreføres fra L97 .
L97	Felles læreplan for grunnskolen i Norge innført i 1997. Innunder denne ble det innført egne læreplaner for døve . Se kunnskapsløftet .
Lyttetrening	Lyttetrening er en systematisk opptrening av den auditive oppfattelsesevne hos hørselshemmede, basert på tilgjengelig hørselsrest. Eksempler på øvelser er å tolke og gjenkjenne dagliglivets lyder, lydretning, diskriminere mellom ulike lyder mm. Se også AVT .
Læreplaner for døve	I 1997 ble det utarbeidet og innført egne læreplaner for døve som får opplæring i og på tegnspråk (§2-6). Dette gjelder fagene: tegnspråk, norsk for døve, engelsk for døve og drama og rytmikk. Se Opplæringsloven og kunnskapsløftet K06 .
Mekanisk hørselstap	Et mekanisk hørselstap er når hørselsnedsettelsen skyldes for eksempel tett øregang, eller en defekt i mellomøret. Ved slike skader vil hørselsnedsettelsen ikke overstige ca. 60 dB. Se også neurogent hørselstap
Menière	En kronisk sykdom som påvirker både hørsel og balansefunksjonene. Med sykdommen følger sterke svimmelhetsanfall, tinnitus (øresus) og kvalme. Sykdommen begynner oftest i 50-årsalder og er uvanlig hos barn og unge.
Mobiltelefon	For hørselshemmede som ikke kan prate i telefon, er tekstmelding et veldig nyttig kommunikasjonsmiddel. Se også Internett og 149 .
Monoauralt hørselstap	Ensidig hørselstap .
Munnnavlesning	Munnnavlesning er å avlese samtalepartnerens munnbevegelser og ansiktsuttrykk. Det gir støtte til taleoppfattelse.

NAV hjelpemiddel-sentral	NAV hjelpemiddelsentral er en tjeneste i alle fylker inkludert Oslo, som hører administrativt inn under Arbeids- og velferdsetaten (tidligere trygdeetaten). Det er en statlig tjeneste som har ansvaret for formidling og forvaltning av hjelpemidler til hørselshemmede og for <u>Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde</u> i fylkene.
HMS	Målet er å bidra til en likeverdig og helhetlig problemløsning for funksjonshemmede; i hjem og fritid, på skolen og i arbeidslivet. Det er NAV hjelpemiddelsentral (fylkesnavn) som fatter vedtak når det f.eks. søkes om utlån av hjelpemidler eller støtte til varslingsanlegg, FM-anlegg og datatekniske hjelpemidler for hørselshemmede. Se også <u>grunnstønad</u> . www.nav.no
Nevrogen hørselstap	Hørselstap som skyldes skader i det indre øret (sneglehuset) eller på hørselsnerven. Se også <u>mekanisk hørselstap</u> .
Norsk med tegnstøtte	En betegnelse på bruk av tegn kombinert med tale hvor det norske språket støttes av tegn (se <u>tegn til tale</u>).
NMT	
Norges Døveforbund	Interesseorganisasjon for døve. Det finnes i Norge 26 døveforeninger som er tilknyttet NDF. NDF utgir Døves Tidsskrift. www.deafnet.no .
NDF	
Opplæringsloven §2-6	En paragraf i Opplæringsloven som gir elever i grunnskolen som har tegnspråk som førstespråk rett til opplæring i og på tegnspråk. Denne retten gjelder også for barn før skolepliktig alder.
Opplæringsloven §3-9	En paragraf i Opplæringsloven som gir elever i videregående skole som har tegnspråk som førstespråk, eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring, rett til opplæring i og på tegnspråk, i et tegnspråklig miljø eller rett til å velge å bruke tolk i ordinære videregående skoler.
Opplæringsloven §§ 4A-1 og 4A-2	Paragrafer i Opplæringsloven som handler om voksnes rett til grunnskoleopplæring og spesialundervisning på grunnskolens område.
Opplæringsloven §5-1	Kapittel fem i Opplæringsloven handler om <u>spesialundervisning</u> . I paragraf 5-1 står det: <i>"Elevar som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning."</i>
Opplæringsloven §5-7	Denne paragrafen gjelder rettigheter for barn i førskolealder. Utdrag av lovteksten: "Barn under skolepliktig alder som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp. Hjelpen skal omfatte tilbud om foreldrerådgivning. [...] Hjelpen kan gis av pedagogisk-psykologisk tjeneste eller av en annen sakkyndig instans." Se <u>Sakkyndig vurdering og Kompetansesenter</u> .
Otoakustiske emisjoner	Lydutsendelser fra det indre øret – svært svake lydsignaler som dannes i de små hårcellene i sneglehuset. Dette kan måles smertefritt fra fødselen av, og kan gi et objektivt grunnlag for mistanke om nedsatt hørsel som kan følges opp videre inntil sikker diagnose kan stilles. Se <u>hørselsscreening</u> .
Otosklerose	En sykdom som gir forkalkninger i det indre øret og forårsaker hørselstap.
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er kommunens rådgivende og sakkyndige instans vedrørende spørsmål som omhandler barn, ungdom og voksne som opplever å ha en vanskelig opplærings- eller oppvekstsituasjon. Det er en førstelinjetjeneste for vurdering av spesialpedagogiske behov. Se også <u>Sakkyndig vurdering og Kompetansesenter</u> .
Rehabilitering	Rehabilitering er arbeidet med konsekvenser av sykdom eller skade som har oppstått etter normalutvikling (Statenes helsetilsyn).

Rentoneaudiometri	Se hørselsmåling
Rådgivningskontoret for hørselshemmede	Rådgivningskontoret for hørselshemmede er en del av kommunehelsetjenesten i Oslo, Bergen og Trondheim, et kommunalt tilbud til ungdom og voksne hørselshemmede i de aktuelle byene. Kontorene gir informasjon og veiledning til hørselshemmede, pårørende og hjelpeapparat om spesielle tiltak, helsetilbud, allmenlegetjeneste, helsesøstertjeneste, sosiale tjenester, utdanning og arbeid.
Sakkyndig vurdering	Faglig vurdering av bl.a. elevens behov og hva slags opplæringstilbud som bør gis. Faglig vurdering gis vanligvis av <u>Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)</u> i kommunen som er sakkyndig instans. <u>Kompetansesenteret</u> kan evt. bistå PPT med veiledning og utredning.
Sekretorisk otitt	Sekretorisk otitt eller mellomørekattarr skyldes væske i mellomøret og fører til en midlertidig hørselsnedsettelse (20 – 50 dB mekanisk tap). Vedvarer denne tilstanden behandles den med å sette inn et såkalt dren (lite rør) i trommehinnen som skal fjerne væsken.
Se mitt språk	"Se mitt språk" er et 40-ukers opplæringstilbud i tegnspråk for foreldre til hørselshemmede barn i alderen 0–16 år. Opplæringen foregår på <u>kompetansesentrene</u> og <u>Ål folkehøgskole</u> . Programmet omfatter både tegnspråk og andre tema om det å være foreldre til hørselshemmede barn. Se også " <u>Se mitt språk</u> ".
Sentralt brukerforum	En møteplass for brukerorganisasjoner, tjenesteytere og myndigheter (departement) på det spesialpedagogiske området.
Signo	Stiftelsen Signo (tidligere "Hjemmet for døve") er en selvstendig diakonal stiftelse innen Den Norske Kirke. Stiftelsen arbeider blant døve og døvblinde som har behov for tilrettelagte tiltak og tjenester. Stiftelsen har i dag 9 virksomheter i Oslo, Vestfold, Bergen og Trondheim. Driften omfatter tilbud innen arbeid, opplæring, bo og omsorg, samt kompetansesentertjenester og andre utadrettede tjenester. Signo driver også internasjonalt bistandsarbeid. www.signo.no
Skole for hørselshemmede	Dette er egne grunnskoler for hørselshemmede elever som får tospråklig opplæring i norsk og tegnspråk. Det tilbys helårs- og deltidsopplæring. "Døveskole" er ingen offisiell betegnelse lenger, men begrepet brukes fortsatt om skolene for hørselshemmede. Skoler for hørselshemmede finnes i Andebu, Bergen, Fredrikstad, Holmestrand, Oslo, Stavanger og Trondheim. Se også <u>kompetansesenter</u> , <u>deltidsopphold</u> .
Skolehelsetjenesten	Skolehelsetjenesten v/skolens helsesøster skal i samarbeid med hjem, skole og det øvrige hjelpeapparat, arbeide med helsemessige problemer som knytter seg til skoleelevers situasjon. Ved skolestart gjøres hørselsundersøkelse, og de henviser videre til spesialist/ <u>hørselssentral</u> ved mistanke om nedsatt hørsel.
Skrivetolk	En tolk som oversetter norsk talespråk til skrift; brukes f.eks. av tunghørte og døvblitte ved møter og foredrag. Se <u>Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde</u> .
Spesialundervisning	Undervisning som gis til en elev som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det vanlige opplæringstilbudet. Det skal utarbeides <u>individuell opplæringsplan</u> for alle som får spesialundervisning.
Statlig spesialpedagogisk støttesystem	Statlig spesialpedagogisk støttesystem (Statped) gir veiledning og støtte til kommuner og fylkeskommuner om blant annet hørselsvansker, synsvansker, sammensatte lærevansker, sosiale- og emosjonelle vansker og språk-, tale-, lese og skrivevansker ved behov. Statped er underlagt Utdanningsdirektoratet. Se <u>kompetansesenter</u> , www.statped.no
Statped	Se Statlig spesialpedagogisk støttesystem.
Stemmetolking	Tolken oversetter fra tegnspråk til tale. Se <u>Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde</u> .

STRAKS tilbud	STRAKS-tilbudet er en tjeneste som fokuserer på rask oppfølging av foreldre til barn som nylig har fått diagnostisert et hørselstap. STRAKS-teamet er en tverrfaglig sammensatt gruppe av veiledere som tilbyr oppfølging til foreldrene i den første perioden med spesielt fokus på kommunikasjon med barnet, men også i forhold til andre spørsmål knyttet til barnets tidlige utvikling og læring. STRAKS er et tilbud fra de Statlige <u>Kompetansesentrene</u> for hørselshemmede. Se også <u>Hørselsscreening</u> og <u>Otoakustiske emisjoner</u> .
Taleaudiometri	Taleaudiometri er en hørselsmåling, der den hørselshemmedes mulighet for å oppfatte ord blir målt. Resultatet noteres på et taleaudiogram.
Talebanan	En beskrivelse av hvor lydene i talespråket er plassert i et audiogram. (Navnet kommer av at arealet av plasseringene i audiogrammet kan ligne en banan!)
Tegn som støtte (til munnnavlesning)	En kommunikasjonsmetode der man bruker tegn for å synliggjøre det som sies. Kalles ofte TSS og var opprinnelig utviklet med tanke på voksne døvblitte. Se også Norsk med tegnstøtte.
Tegn til tale	Tegn som er hentet fra døves tegnspråk og brukes samtidig med talespråket. Se også Norsk med tegnstøtte.
Tegnspråk	Norsk tegnspråk er et språk der man uttrykker seg ved hjelp av hender, ansikt og bevegelser. Tegnspråk har egen grammatisk oppbygging og skiller seg fra andre lands tegnspråk på samme måte som øvrige språk.
Tegnspråkopplæring for foreldre	Se "Se mitt språk".
Tegnspråktolk	En tegnspråktolk er en fagperson som behersker hørselshemmedes og/eller døvblindes ulike kommunikasjonsmetoder og benyttes i samtaler mellom hørende og døve/døvblinde. Også omtalt som døvetolk. Se Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde og NAV hjelpemiddelsentral.
Teksttelefon	En "skrivetelefon" for hørselshemmede som ikke kan benytte seg av vanlig telefon. Man kan skrive direkte til andre som har egen teksttelefon eller få formidlet tekst eller tale via Telenors teksttelefonsentral (se 149 foran). Mange bruker også mobiltelefon til å sende tekstmeldinger (sms). Se NAV hjelpemiddelsentral.
Teleslynge	Lytteteknisk hjelpemiddel som monteres til bruk i skolen i forbindelse med undervisning. Teleslynge monteres også hjemme i forbindelse med bruk av radio og TV. Med teleslynge kan høreapparatbrukeren få en klar og støyfri lyd direkte inn i høreapparatet. (Ved bruk av teleslynge innstilles høreapparatet på "T"). Se også FM-anlegg.
Tilpasset opplæring	Etter opplæringsloven skal opplæringen for alle elever være tilpasset den enkeltes forutsetninger; det er dette som kalles prinsippet om tilpasset opplæring.
Tinnitus	Tinnitus er opplevelse av lyd som ikke har sin opprinnelse i en ytre lydkilde, men produseres i hjernens hørselssystem. Kalles også øresus.
Tolk	Se Tegnspråktolk og Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde.
Tolketjenesten for hørselshemmede og døvblinde	Hørselshemmede og døvblinde har rett til bruk av tolk i utdannelses- og arbeidssammenheng og på fritiden. Tolk bestilles og koordineres gjennom Tolketjenesten som er underlagt NAV hjelpemiddelsentral i fylket. Utgiftene blir dekket av Folketrygden. Se tegnspråktolk.
Tunghørt	Person med hørselstap som kan utnytte hørselsresten til å oppfatte andres tale og ha kontroll på egen stemme. Dette gjøres med eller uten høreapparat, eller annet hørselsteknisk utstyr.
TSS	Se Tegn som støtte (til munnnavlesning).
Usher syndrom	Personer med dette syndromet er født tunghørte eller døve, og synet reduseres gradvis som følge av øyesykdommen retinitis pigmentosa. Se døvblinde.

Variabelt hørseltap	Et hørseltap hvor graden av hørselnedsettelse endrer seg i perioder. Kan blant annet oppstå i forbindelse med gjentatte infeksjoner i mellomøret.
Varslingsanlegg	De som ikke kan høre lyden fra en vekkerklokke, dørklokken og røykvarsler kan få disse erstattet med vibrator og/eller blinkende lamper. Disse hjelpemidlene søkes gjennom NAV hjelpemiddelsentral i fylket.
Videregående opplæring for hørselshemmede	Det er flere videregående skoler tilrettelagt for hørselshemmede; Briskeby kompetansesenter og fylkeskommunale videregående skoler i Sandefjord, Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo. De fylkeskommunale skolene omtales ofte som knutepunktskoler, der det tilrettelegges ved tekniske hjelpemidler, undervisning på tegnspråk eller med tolk. I Bodø finnes det en skole med klasser for tunghørte elever. Se også Opplæringsloven §3-9. Høgskole- og universitetsutdanning kan tilrettelegges med tolk eller tekniske hjelpemidler for hørselshemmede studenter.
Øresus	Se Tinnitus.
Ål folkehøgskole og kurscenter for døve	Landets eneste folkehøgskole for døve ligger i Ål i Hallingdal. Skolen er senter for fagområdene tegnspråk, døves kultur og historie og gir tilbud til døve og hørende i et aktivt og utfordrende tegnspråkmiljø. Eies av Norges Døveforbund, www.al.fhs.no eller www.deafnet.no

